

Proč se západní vojensko-průmyslový komplex zadržává – O technologické slepé uličce naší doby

 poc24.cz/blog/proc-se-zapadni-vojensko-prumyslovy-komplex-zadrhava-o-technologicke-slepe-ulicce-nasi-doby

Peter 008

28. 5. 2023

Mag0s

*Lidé se vždy a za každé doby museli snažit přežít kruté podmínky. Měnily se tyto podmínky, jen ne snaha přežít a pokračovat v rodu. Zdánlivě např. do nedávna za posledních 33 let mnoha lidem u nás nic moc nechybělo. Život se mnohým zdál sytý, plný a smysluplný. Jen celkem málo lidí se snažilo upozornit na to, že pravý opak je pravdou! Když nazvu např. mobilní telefony posledních generací hračkou, drtivá většina lidí si buď zatuká na čelo a odejde ode mne, brblaje – „pitomec, hlupák, idiot“, či na mne přímo napadne, vypočítáváje užitečné vlastnosti takových „prý jen“ hraček. V dětství mi rodiče kupovali francouzský komiksový časopis PIF (vydávalo tehdy levicové nakladatelství), francouzsky jsem neuměl a tak jsem si ty příběhy vykládal podle dětské fantazie a bylo to mnohem zajímavější, jak jsem později zjistil, než kdybych znal tu řeč a tak bych si mohl přeložit, či poté přečíst již přeložené vzácně do češtiny příběhy z tohoto časopisu. Ale to nejdůležitější bylo a je teď to, že v každém čísle byla vložena hračka (bumerang, minikarty, skládací autíčko, tužkový mikroskop, raketa na „droždí“, pistolka na gumičky atd. atd.) a psalo se to, jako když dnes v zahraničí mluví o mobilech – GADGET, hračka. Lidé, kteří podlehli mámení malé dotykové obrazovky však **využívají tuto „ne-hračku“ jako hračku – prostředek k zábavě** po většinu času jeho používání a ochotně za to ještě často platí navíc. **Oni používají mobilní přístroje jako prostředek k tomu, aby nemuseli myslet.** Tahle hračka má jednu velkou (ne)výhodu oproti např. televizi, luštění křížovek, žvatlání např. v kavárnách nebo hospodách, totiž že si ji můžete nosit s sebou prakticky neustále. Takže se nemusíte bát zůstat sami se*

svými myšlenkami. Ted' už jen, aby se „to“ nevybilo ... v nevhodnou chvíli. A to je nedílnou součástí toho, že lidstvo de facto minimálně v „naší civilizaci“ hloupne. Ovšem ty „elity“ rovněž a to s předstihem ...

Takže mobil, či jak to nazveme, je dobrý sluha, ale velmi špatný pán. Peter 008

Posledních několik měsíců jsme svědky anekdotického procesu přesunu západních tanků na Ukrajinu. Slibovali toho hodně, v konkrétních plánech jich už pár bylo, ale obecně se jich převádí jen několik. Na ulici je jednadvacáté století a přední průmyslové země nedokáží zorganizovat výrobu nábojů v požadovaném množství. A i s letadly mají problémy. Jak k tomu došlo? Příběh o tom, proč měli spisovatelé kyberpunkové sci-fi se svým pojetím “high-tech-low-life” (*vyspělé technologie a nízká úroveň života*) pravdu.

Odpověď je v obecné rovině jednoduchá – **s rozvojem technologií efektivní produktivita spíše klesá (!), než aby rostla.** Zní to absurdně, tak nějak, oči svědčí o opaku, podívejte se na svět kolem sebe a porovnejte ho s tím, jaký býval ... No, ale dřív to bylo lepší. Tedy přesněji řečeno, bylo to racionálnější.

Před více než sto lety, v První světové válce, mělo Německé císařství na frontě 6 milionů vojáků, z 67 milionů obyvatel jich bylo na frontě celkem postupně asi 12 milionů a téměř 2 miliony padly. Do bojů se zapojila až polovina práceschopné mužské populace. A nebylo nic, nebyl hlad po nábojích, byl hlad přirozený, potravinový, který je donutil přiznat porážku, ale říše byla závislá na vnějším zásobování potravinami i před válkou. Může moderní Německo postavit do pole 6 milionů vojáků? Ne, a vyzbrojit je tím spíše nemůže. Lze pochybovat, že by se podařilo naverbovat a vyzbrojit dokonce 600 000 vojáků. S vypětím všech sil by se dalo dohromady možná 60 tisíc bojeschopných a plně vybavených vojáků. Efektivní

kapacita se tak sníží stonásobně. Zdá se, že jsou technologicky vyspělí, ale je tu paradox. Abych vysvětlil podstatu tohoto jevu, uvedu níže příklady.

Jak se lidé dozvídali zprávy na začátku minulého století? Kupovali si nejnovější vydání novin od kamelota nebo v prodejně trafiky nebo si je předplatili přímo domů. Mohli se ve čtení střídat, aby ušetřili peníze, mohli se sejít a nechat jednoho člověka číst nahlas, aby ušetřili ještě více peněz, a mohli obsah převyprávět negramotným známým. Noviny se tiskly na poměrně primitivním zařízení s levnou barvou a papírem, které se obešlo i bez elektřiny (*v počátcích*). **Celý technologický řetězec byl poměrně jednoduše popsateľný (a pochopiteľný), a to i v detailech.** A lidé si přečetli zprávy, nadchli se a šli se zapsat na frontu.

Jak se dnes lidé dozvídají zprávy? Pomocí chytrého telefonu a internetového připojení. **Je to systém, který je pravděpodobně nejméně o tři řády složitější. Vyžaduje mnohonásobně větší lidské a energetické zdroje, globální dělbu práce, využití vzácných kovů a výrobní techniky s kvantovým efektem. Má miliony prvků a lze mu porozumět pouze v obecné rovině. Na replikaci funkčnosti papírových novin, pošty a telegrafu se vynakládají naprosto šílené prostředky. A efektivita je ještě horší, protože dnes lidé z velké části nečtou zprávy, ale sledují zábavná videa. Odnaučili se číst.**

Poznámka překladatele: Noviny měly (a mají) svoje rubriky a čtenář při jejich pouhém prolistování a prohlížení zaregistroval třeba i jen titulky, ale tato informace leckdy stačila – stačí k pochopení – podvědomému – jak se třeba nějaká událost rozvíjí, či mění. Čtenář si tedy mohl velmi rychle vybrat to, co jej zajímalo a bylo to vždy kromě titulků a některých poznámek, stejným písmem a o stejné velikosti. Tím odpadá dlouhé hledání na webech i vlastně jen titulků o zprávách, které dnes někoho, jako čtenáře, zajímají i prvotně

nezajímají. Je takový paradox. Aby text byl stejně komfortně čitelný na obrazovce, je potřeba použít větší velikost písma, než při obyčejném tištěném textu nebo o stejné velikosti (např. na mobilech), ale vždy za podmínky, že neuvidíte celou stránku, často ani celý text, jako v novinách. Je třeba vzít v potaz, že titulek mohl být, stejně jako dnes, zavádějící, ale rychlý pohled na text umožnil další selekci, pokud jste něco hledali. Proto paradoxně bylo dříve čtení zpráv rychlejší, plnější a bylo možno více chápat souvislosti. Některé weby usnadňují takové hledání zařazováním podle tagů, i když třeba dané slovo ve článku ani není. Ale žádné internetové noviny neumožňují přejít k nějaké zajímavé informaci, pokud není na titulní straně (nebo při rolování se neocitne na obrazovce monitoru) hned teď. Prostě o ní čtenář ani neví. **Paradox, pokrok v technologii snížil možnost „podvědomého“ nalezení zajímavé, potřebné a nečekané informace, která se nemusí objevit na titulní stránce ihned po načtení webu a může být „schována někde v koutku“.**

Chcete-li pochopit rozsah jevu, odkaz na [Hubr](#). Jeho podstata je následující: programátor hovoří o tom, že vytvořit nový prohlížeč a vyhledávač – jako google, DuckDuckGo atd. – od nuly je téměř nereálné, a tak složité, protože se neustále “vyvíjejí”: “To znamená, že není možné nejen implementovat bezpečnou nebo korektní podporu webu, ale není možné ji implementovat vůbec.”

A tak je to všude. Dříve k nákupu potravin stačila mechanická váha, papírová bankovka a tužka a papír na účetnictví. Nyní potřebujete elektronické pokladny, speciální software, servery a databáze a odborníky, kteří to všechno udržují. A v obchodě pracuje mnohonásobně více lidí než například za socialismu. Ano, nyní máme více a v některých ohledech lepší sortiment, ale jen balení spotřebovává spoustu zdrojů, nyní je také složitější, komponenty a zařízení se na výrobu dovážejí z celého světa. To vše je zahrnuto do globálních technologických řetězců. Jedí a pijí lidé úměrně tomu více? Pochybuji o tom.

A nebo si vezměme auta. **S každou generací jsou složitější. Ale funkčně stojí na místě.** V novém autě se dostanu do práce 15 kilometrů od domova za stejnou dobu a se stejným komfortem jako v autě starém 25-40 let (a to i kdybych jel ve Fordu Model T, ale pomaleji a s „větrem v kabině“). Technologie konstrukce a výroby se staly složitějšími. V autech je stále více elektroniky, ale celková spolehlivost se snižuje. A opět vynakládáme více prostředků na efektivní výrobu stejných, ne-li ještě horších výrobků stejného určení. Navíc udržujeme předchozí generace aut v chodu. Jako příklad uveďme zprávu, že Elon Musk chce v Mexiku postavit továrnu na výrobu svých elektromobilů za 5 miliard a s 6 000 zaměstnanci. Včetně dotací je to milion zelených na jedno pracovní místo, aby se v něm vyráběly elektromobily, které jsou složitější *(na vzácné zdroje pro součásti a pak na potřebnou kvalitu výroby jednotlivých komponentů a přitom se vlastně jedná o pouhou montáž dílů dohromady v tom Mexiku, spojenou s případnou výrobou některých součástek)* a méně energeticky účinné než jejich konvenční protějšky z konce minulého století. Ale lidé je kupují ...

Existuje také odvětví, o jehož existenci v moderní podobě se obecně pochybuje – letecká technika. Vzniklo z vojenské potřeby, jeho civilní uplatnění bylo formou dotací, Boeing 747 vznikl jako dopravní letadlo pro armádu, jeho „hrb“ je například potřeba, aby měli intendanty kam usednout, když je nákladový prostor plně naložen, takové kabiny jsou i na vítězném Galaxy a Ruslanu. Pro rozvoj tohoto odvětví Američané rozbili svůj železniční systém (“Velký železniční pogrom”), čímž spláchli do záchodu prostředky již investované do jeho rozvoje *(a zrovna se „náhodou“ letos stává jedna nehoda nákladních vlaků v USA za druhou!!)*. Letecký průmysl však měl silnější lobby *(platil prostě větší „oficiální“ úplatky)*, stejně jako automobilový průmysl, který také zvítězil. Z hlediska racionality byla volba přinejmenším pochybná. Je to podobné, jako kdyby Musk někde prohlásil, že

Hyperloop propaguje proto, aby zabránil výstavbě nové vysokorychlostní železnice, kvůli které by klesl prodej jeho elektromobilů. No, ale tohle je Amerika.

V Sovětském svazu to bylo samozřejmě podobné. Vývoj pro vývoj, kupčení s nekonečnými výzkumnými ústavami a slavná věta – **“Uč se, synku, nebo budeš pracovat”** (V mnohem větší míře to platí i dnes! A po listopadu se to stalo i jedním z důvodů a následků skutečně ohromné degradace úrovně školství a myšlení rodičů o budoucnosti jejich dětí, ale podobné je to ve všech zemích „naší civilizace“ pozn.překl.). Technologický rozvoj, nezbytný pro vojenské a ideologické závody, vedl k nedostatku zboží a všeobecné slepé uličce v plánování. Zdá se, že se chceme mít lépe, ale dopadá to hůře. Nesměřujeme k něčemu spravedlivějšímu, ale vzdalujeme se od toho. A je jasné proč. **Pokud budeme do mechanismu neustále přidávat nová kolečka, ztratí účinnost, bude vyžadovat stále více zdrojů, aby fungoval, a nakonec se prostě zasekne. Je však snazší plánovat zvýšení doживosti než přemýšlet o tom, jak změnit systém ve prospěch doживky.**

A tak tu máme moderní Německo, které je technologicky vyspělé, ale nedokáže vyrábět zbraně, protože výrobní kapacita byla vyčerpána a efektivní produktivita zcela klesá. Mnoho lidí je zaměstnáno pouze udržováním technologické pyramidy, která je sama o sobě pouze součástí globální pyramidy (to je mezi tím i to, co jsem již několikrát uváděl nápis na výrobku Made in Germany, ale dole Manufacturing of China – pozn.překl.). A rostoucí ceny energií začínají tuto ekonomiku ničit.

Současně **přitom u nich žije mnoho lidí na sociálních dávkách** a již nyní je kritický nedostatek pracovníků, zejména v zemědělství. To je nyní zvláště patrné v Británii, kde úroda může shnít na polích a regály obchodů jsou poloprázdné, a v USA, kde každý šestý člověk dostává státní potravinovou pomoc na přidělové karty. Zřejmě nejde ani o energii. **Dosáhli jsme hranice, za níž vytváření nových**

pracovních míst a další komplikování systému vede k negativnímu výsledku. Například vytvoření jednoho pracovního místa ve výrobě by mělo vytvořit pracovní místa v souvisejících oblastech, ale my jich musíme vytvořit tolik, kolik jich systém nezvládne, řetězec roste jako lavina a ukusuje si tak i vlastní ocas.

Máte nezaměstnaného na podpoře, rozhodnete se ho poslat sbírat zelí, ale k tomu mu musíte dát vyšší plat, než je jeho současný příspěvek. Z dlouhodobého hlediska si bude chtít zlepšit životní úroveň. Koupí si nový telefon, přestěhuje se do vlastního bytu, pořídí si pomůcky, tj. začne žít lépe podle moderních standardů. A to bude vyžadovat další zaměstnávání lidí z IT, s číšníky na místě a Číňany a Malajci na druhé straně planety. Jinými slovy, zaměstnávat dnes nezaměstnané ve výrobě není výhodné, jejich práce je a priori nerentabilní. Produktivita v sektoru služeb je trvale záporná, což je důvod, proč se výroba v západních zemích rozpadá, protože nelze dorovnat mzdu inženýra nad mzdu číšníka. Výroba se přesouvá do Asie, kde se odvětví služeb ještě tolik nerozrostlo. Lze tento proces zvrátit? Ano, zavedením stanného práva. Ale bez skutečné války by to nebylo přesvědčivé ...

Odtud pramení “základní nepodmíněný příjem”, pokusy přidat do stravy hmyz, posadit lidi na kola. Vládnoucí třída intuitivně cítí, že je na tom něco špatného, představuje si to jinak. Tajná lóže je znepokojena, pozoruje nekontrolovaný růst zjevného průšvihů. **Jejich reakce je jednoduchá – je třeba zjednodušit systém ve svůj prospěch, tj. snížit životní úroveň obyčejných lidí. Ale jak se domnívám, nedosáhnete toho, co chcete, protože bez pochopení podstaty procesu se místo zjednodušení dočkáte komplikací. Nakonec se ukáže, že chov švábů (podle „Švába“ – pozn.překl.) bude dražší než chov krav. Stejně jako si mysleli, že jejich údajně technologicky vyspělá a pokročilá ekonomika, je**

výkonnější než ekonomika “země s benzínovou stanicí”, a že si vystačí pouze se sankcemi. A přitom vyprázdnili své už tak chudé arzenály.

V tomto smyslu bychom měli poděkovat “liberálům” v ruském ekonomickém bloku a být rádi, že “vlastenci” zůstali mimo. Kdyby ekonomika nestagnovala, ale byla na vzestupu, vojensko-průmyslový komplex by byl spláchnut, podobně jako v Německu. Další továrny by byly zbourány, aby se postavila nákupní centra. Museli bychom teď bojovat jen se sovětskými rezervami a snažit se naverbovat na frontu “hipstery”. Ještě více by se zvýšila závislost na globálním trhu.

A proto ani zničení Ruska Západ nezachrání. Levné zdroje a pracovní síla jim už stačit nebudou, budou potřebovat volné zdroje produkované otroky, a ani pak to nebude stačit. A pak už nebude nic. A systém, odsouzený k zániku, se zhroutí ještě dříve. Teoretické hranice může dosáhnout jen tehdy, pokud nebude existovat žádný vnější vliv, a takový svět neexistuje.

Ale to není to hlavní, nakonec se z této smyčky stejně budeme muset dostat. To znamená, že **bud’ se tento sebekomplikující systém zhroutí sám od sebe a bude třeba vybudovat něco jiného, nebo, abychom mohli vybudovat tento jiný systém, bude třeba jej rozbít.** Druhá možnost se zdá být méně nákladná, ale pouze z materiálního hlediska. Ale to není v rozhodovacím systému to hlavní.

Zde vstupuje do hry Maslovova pyramida. **Dobře živený a chráněný člověk nepřemýšlí o tom, co bude jíst zítra, ale o tom, jak se zítra “bude bavit”.** Proto může dát za podmíněný “iPhone” tolik peněz, kolik by mu stačilo na jídlo na rok, nebo dokonce na dva

roky. A to je z hlediska evoluce pochopitelné, neboť lidé na stupni formování druhů bojovali pouze s hladem a jinými variantami smrti, proto “zábavu” nemohli považovat za nebezpečí. A protože uspokojování potřeb přichází střídavě, považujeme za problém zbavení se poslední přijaté potřeby – to **znamená, že pokud jste sytí, vadí vám absence internetu. A pokud jste hladoví, na internet si ani nevzpomenete.** Je tedy prakticky nesmyslné žádat člověka, aby se dnes vzdal internetu, aby měl zítra jídlo. Dnes je sytý.

A nedělejte si iluze, že tento systém je zcela schizofrenní. Tam, kde si lidé vybírají, není téměř žádný výběr. Když musíte letět letadlem, letíte buď s Airbusem, nebo Boeingem. A pravděpodobnějším je Boeing 737, který byl vyvinut v 60. letech a od té doby byl pouze modernizován.

Pravděpodobně je možné snížit rozmanitost různých modelů až na stovku a vyrábět je 25 let po sobě. Ale určitě se objeví nějaký “vizionář”, který nabídne sto první model, a všichni se budou jako šílení rozbíhat po krámech, aby si ho koupili. Akcie jeho firmy porostou tak, že jejich prodejem bude možné koupit zbytek automobilového průmyslu. Dokud budou lidé věřit v tento běh věcí, kde bude sto první model, bude to tak, a pokud budou věřit v opak, všechno se hned zhroutí. I když technická a zdrojová kapacita k uspokojení všech skutečných potřeb tu stále bude.

Je nepravděpodobné, že by se celá věc vyvinula v absurditu; po pádu dolaru dojde k útlumu, pak ke stagnaci a teprve poté může dojít k dalšímu pohybu “vpřed”, oživení. Možná se však ještě na “dně” objeví pokusy učinit tento proces zvládnutelnějším. Například zavést prvky plánovaného hospodářství. Odstranit dvacet druhů zubní pasty a ponechat pět. A proces vývoje nových a jejich

zavádění do výroby zůstane nějak konkurenceschopný. Můžete na to jít jak ze strany norem, tak ze strany daní. Navíc je třeba se vzdělávat zaváděním různých životních postojů.

Shrňme, o co se jedná. Není třeba čekat a radovat se z hospodářského růstu. V této fázi vývoje vůbec nezaručuje lepší životní úroveň, ať už se počítá jakkoli poctivě. A porodnost se nezvýší, lidé nebudou laskavější, nebudou všichni utíkat stavět hvězdné lodě. Život se bude dál komercializovat, lidé se budou dál rozpouštět v ekonomice. Je třeba se z této cesty odvrátit, dokud to ještě jde řízeně, postupně a s minimálními ztrátami.

Komentář autora Mag0s:

Tento text vznikl uprostřed debaty o tom, zda a kdy se socialismus může vyvinout v komunismus. Můj osobní názor je, že bude muset být vybudován z toho, co máme, a můžeme začít hned.

Před prvním poválečným zasedáním Nejvyššího sovětu se Stalina jeden z maršálů, myslím, že Vasilevskij, zeptal, jak si představuje komunismus. “Domnívám se,” řekl Stalin, “že počáteční fáze nebo první etapa komunismu prakticky začne, až začneme obyvatelstvu zdarma rozdávat chléb. A pak, myslím, že Voronov se zeptal: “Soudruhu Staline, jak můžeme rozdávat chleba zadarmo, to není možné!” Stalin nás zavedl k oknu: “Co je tam?” – “Řeka, soudruhu Staline”. – “Voda?” – “Voda.” – “A proč není fronta na vodu? Žádný výběrčí, který by vybíral poplatky za vodu? Vidíte, nenapadlo vás, že by taková situace mohla být i s chlebem v našem státě. Víte, pokud nebudou mezinárodní komplikace, a tím myslím jenom válku, tak si myslím, že to přijde v roce 1960.”

“Sto čtyřicet rozhovorů s Molotovem. Z deníku F. Čujeva”. «Смо сорок бесед с Молотовым. Из дневника Ф. Чужева» (odkaz na

knihu <http://flibusta.is/b/92239>)

Zdroj <https://aftershock.news/?q=node/1244311>

Ukázka tehdejšího časopisu Pif

<https://www.scribd.com/document/58160059/Pif-Gadget-0187-Sept-1972>

Překlad Peter 008

sdíletj na